

Partij van de Arbeid Noord-Holland

Amsterdam, 7 april 2019

Geachte informateurs,

Allereerst onze dank voor uw bereidheid om bij te dragen aan de vorming van een nieuw bestuur voor onze mooie provincie. De opdracht die daarvoor door GroenLinks en de VVD is opgesteld, is helder. Hij komt overeen met hoe wij dit proces zouden willen benaderen, zoals wij hebben aangegeven tijdens het duidingsdebat en in gesprek met uw voorganger de heer Smits.

Wij onderschrijven daarbij de wens om te komen tot een coalitie die kan bouwen op een robuuste meerderheid. Daar zouden wij graag aan toevoegen dat 'robuust' wat ons betreft niet alleen een numerieke meerderheid betekent, maar vooral ook een stabiele meerderheid. Een meerderheid die tezamen bereid is verantwoordelijkheid te nemen voor de aanpak van de grote uitdagingen die wij de komende periode moeten aangaan. Maar ook een meerderheid die daar binnen oog heeft voor de gedeelde en de individuele belangen van de deelnemende partijen. En een meerderheid die ruimte laat voor de inhoudelijke inbreng van andere partijen buiten de coalitie. Kortom, een meerderheid die zijn stabiliteit vindt in onderling vertrouwen, in begrip voor elkaars belangen en die daarom niet bevreesd is maar juist open durft te staan voor invloeden van buitenaf.

Ten aanzien van dat laatste punt zijn wij blij te lezen dat het de insteek is om de harde scheidslijn tussen coalitie en oppositie, die wij in het verleden meer dan eens als knellend ervaren hebben, los te laten. Een breed draagvlak ontstaat niet door uitsluiting, maar juist door inclusie. Door voorstellen primair op inhoud en merites te beoordelen in plaats van louter op herkomst kunnen goede voorstellen nog beter gemaakt worden. Dat daarbij gemaakte afspraken nagekomen moeten worden staat niet ter discussie. Het zou echter onze voorkeur hebben als de te maken coalitieafspraken voldoende ruimte lieten voor deze nieuwe benadering.

Een volgend punt dat wij van harte onderschrijven is de verkenning van vormen van democratische vernieuwing. Daarbij gaat het wat ons betreft om de zoektocht naar mogelijkheden om onze inwoners, vroegtijdig en serieus te betrekken bij de Provinciale beleids- en besluitvorming. Echte burgerparticipatie, vanaf het begin van een proces, vergroot betrokkenheid en draagvlak in de samenleving. Het bestuur maakt daarbij gebruik van de expertise van de inwoners en hun kennis van hun leefomgeving om te komen tot plannen. De beste plannen maak je nu eenmaal echt samen.

Dat vergt een andere manier van werken van de Staten, van het College en van de ambtelijke organisatie. Het betekent ook dat de tijdsinvestering aan de voorkant groter zal worden, waardoor het lijkt alsof de doorlooptijd verlengd wordt. Daar staat echter tegenover dat het draagvlak dat voortkomt uit echte participatie veel groter is, zelfs onder tegenstanders die zich gehoord en serieus genomen weten en voelen. Daarmee worden langdurige, juridische procedures aan het eind van een traject voorkomen en wordt juist veel tijd gewonnen. Een dergelijke benadering sluit ook aan bij de uitgangspunten van de Omgevingswet en doet recht aan het adagium dat het bestuur er is voor de inwoners, en niet omgekeerd.

Belangrijk aandachtspunt blijft de vraag hoe wij alle delen van onze bevolking daarbij kunnen betrekken. Bij de huidige vormen van participatie en inspraak zien wij dat vooral hoger opgeleiden de weg naar het bestuur en de politieke partijen goed weten te vinden. Echte participatie vraagt om een bereikbare laagdrempelige overheid en nieuwe instrumenten die iedereen eenvoudig toegang tot het bestuurlijke proces geven.

In uw brief vraagt u ons in te gaan op een vijftal punten. Die zullen wij hier puntsgewijs benoemen.

1. Wat is uw duiding van de verkiezingsuitslag?

Zoals aangegeven tijdens het duidingsdebat op 28 maart, vallen bij de uitslag twee zaken direct op. Dat is enerzijds natuurlijk de winst van Forum voor Democratie (FvD) dat vanuit het niets met 9 zetels als grootste partij in de Staten is gekomen. Anderzijds de indrukwekkende winst van GroenLinks dat zich meer dan verdubbeld heeft. Grote winst, bij twee partijen die ogenschijnlijk elkaars tegenpolen zijn.

Het zou te eenvoudig zijn om hierbij het verschil langs de scheidslijn van het klimaatbeleid te duiden. Waar GroenLinks ontegenzeggelijk een uitgesproken 'klimaatpartij' is die net als de PvdA en anderen een proactieve aanpak van de energietransitie en klimaatproblematiek voorstaat, is naar onze mening FvD voor veel kiezers vooral een proteststem geweest. Een stem die in ieder geval niet gebaseerd kan zijn op inhoudelijke plannen en een visie op de toekomst van onze provincie. FvD had immers tijdens de campagne geen noemenswaardig verkiezingsprogramma, waardoor men aangewezen was op de (vaak onverkwikkelijke) uitspraken van met name de partijleider, die weinig raakvlak hadden met de provinciale politiek.

Wat de winst van FvD wat ons betreft vooral onderstreept is de noodzaak van bestuurlijke vernieuwing, zoals hierboven aangegeven. Het benadrukt dat het juist in tijden van ingewikkelde en vaak ingrijpende veranderingen essentieel is om de mensen mee te nemen, te luisteren en serieus te nemen. Meer dan tot nog toe gebruikelijk was binnen de manier van werken.

Daarbij moeten wij een antwoord formuleren op de toenemende onzekerheid bij grote groepen mensen. Onzekerheid door oplopende kosten. Onzekerheid over huis en werk. Onzekerheid over de zorg voor gezin en naasten, over een gezonde leefomgeving en schone lucht. Het is onze gezamenlijke opdracht om zekerheid te bieden aan alle Noord-Hollanders en vertrouwen in de toekomst. Lukt dat niet, dan zullen alleen maar meer mensen naar de electorale noodrem grijpen. Het openbaar bestuur moet veranderen om het vertrouwen van de inwoners terug te winnen. Daarin ligt de komende periode een grote, maar dankbare uitdaging.

Terugkomend op de uitslag, zien wij dat er in de Staten slechts een kleine minderheid van 'klimaatontkenners' is. De overgrote meerderheid erkent dat daar een hele grote opgave ligt, en dat deze een voortvarende aanpak verdient. De verschillen zitten hem dan ook niet in het 'wat' maar in 'hoe' dit gedaan moet worden. Verschillen die ons op de meeste punten overbrugbaar lijken. Ten aanzien van de andere grote opgaven voor de komende jaren, zoals volkshuisvesting en woningbouw, mobiliteit, gezonde leefomgeving en natuur zijn de verschillen tussen de partijen ook aanwezig maar kleiner. In alle gevallen is er een progressieve en redelijk gelijkgestemde meerderheid in de Staten te vinden voor de aanpak van bovengenoemde dossiers.

Wat de PvdA betreft is dit voldoende reden om te werken aan een brede, robuuste en stabiele coalitie die met de inwoners samen, de uitdagingen voortvarend en met ambitie oppakt. Ofschoon wij ten opzichte van de vorige periode een zetel verloren hebben, heeft de PvdA wel significant meer stemmen binnengehaald, met een progressief, duurzaam en sociaal programma. Om die reden zien wij onszelf graag als een mogelijke partner in een coalitie die Noord-Holland duurzamer, sterker en socialer moet gaan maken.

2. Welke thema's en issues zijn voor u het belangrijkste in de komende vier jaar?

Uit bovenstaande mag duidelijk zijn dat voor de PvdA een sociale maar ambitieuze invulling van de energietransitie, de aanpak van de klimaatverandering en de klimaatadaptatie belangrijke voorwaarden voor deelname aan een eventuele coalitie zijn. Daarnaast is voor ons volkshuisvesting en aanpak van de woningnood cruciaal. De Provincie zal veel nadrukkelijker dan nu het geval is de regierol moeten oppakken. De Provincie zal met expertise, personeel en soms middelen gemeenten moeten ondersteunen om de papieren plannen voortvarend om te zetten in woningen. Wat ons betreft geven de huidige prognoses geen aanleiding om in de MRA daarvoor schaars en kostbaar groen op te offeren. Verduurzaming, duurzame mobiliteitsoplossingen en klimaatadaptatie zijn belangrijke randvoorwaarden voor nieuwe wijken. Het uitgangspunt van bouwen rondom OV knooppunten sluit daarbij aan. Dat wat de PvdA betreft daarbij de nadruk moet liggen op sociale huurwoningen, betaalbare middenhuur en betaalbare koop moge duidelijk zijn.

Naast klimaat en wonen is duurzame mobiliteit een derde onderwerp dat nadrukkelijk aandacht verdient. Versterking van het OV waarbij het een serieus alternatief voor de auto wordt, verbetering van de fietsinfrastructuur en stimuleren van goederenvervoer over water zijn stuk voor stuk onderwerpen waarmee wij de mobiliteit in de provincie kunnen verbeteren en tegelijkertijd de uitstoot en verontreiniging omlaag brengen.

Een vierde onderwerp betreft het Noord-Hollandse landschap. Daaronder rekenen wij niet alleen het natuurbehoud en de noodzakelijke inzet op de versterking van de biodiversiteit, maar ook de aanpak van de veenbodemdaling, de versterking van de natuur-inclusieve landbouw en duurzame voedselproductie.

De agrarische sector is belangrijk voor Noord-Holland. De veranderingen die nu op deze sector afkomen, deels voortkomend uit Provinciaal beleid, scheppen een verantwoordelijkheid om de sector hierin te begeleiden en de agrariërs niet aan hun lot over te laten. Dit komt waarschijnlijk het meest naar voren in de discussie over het stoppen van de bodemdaling in de veenweidegebieden. De Provincie zou juist daarin het voortouw moeten nemen om concreet te maken dat een ander gebruik van het land, bijvoorbeeld na vernatting, ook economische kansen en bestaansrecht voor onze agrariërs biedt.

Als vijfde punt vragen wij aandacht voor een gezonde leefomgeving. Niet alleen in feitelijke zin, maar juist ook als afwegingskader voor het Provinciaal beleid. Waar nu meestal de nadruk ligt op de directe en indirecte milieueffecten van een ontwikkeling of besluit, stellen wij voor dit breder te maken. Dan zouden niet alleen milieuaspecten meegewogen moeten worden, maar ook andere zaken zoals de gevolgen voor onder andere de leefbaarheid en voor de gezondheid van onze inwoners. De PvdA vindt het belangrijk wat de effecten van ons beleid in bredere zin zijn. Het simpele voldoen aan een norm, kan geen argument zijn om een inbreuk op de leefbaarheid voor onze inwoners te rechtvaardigen.

Als Rode draad loopt voor de PvdA door alle dossiers, de inzet op duurzame werkgelegenheid en economische ontwikkeling, Social Return en versterking van de inclusieve samenleving waarin voor iedereen een plek is, ongeacht wie je bent.

3. Welke mogelijke coalities ziet u?

Onze voorkeur gaat vanzelfsprekend uit naar een coalitie die in staat is om zoveel mogelijk van bovenstaande doelen zo goed mogelijk te verwezenlijken. Het zal niet verbazen dat de vele overeenkomsten, zowel ideologisch als programmatisch, GroenLinks voor ons de meest natuurlijke partner maakt. In het verleden hebben wij succesvol samengewerkt met D66 met wie wij ook op meerdere onderwerpen, zoals bijvoorbeeld de klimaataanpak, overeenkomsten zien. De verschillen met de VVD zijn inhoudelijk groter, maar lijken ons niet onoverbrugbaar, zeker niet als uw onderzoek voldoende vertrouwen in de constructieve samenwerking tussen de VVD en GroenLinks geeft.

Van de overige partijen zien wij slechts bij FvD en PVV wat ons betreft onoverbrugbare verschillen. Die zitten onder andere in de benadering door die partijen van de energietransitie en de klimaataanpak. Bovendien vertegenwoordigen beide partijen een maatschappijvisie die haaks staat op die van de PvdA. Wij zijn voor een inclusieve samenleving, waar voor iedereen plek is, ongeacht sexe, geloof, afkomst, huidskleur of geaardheid. Dat zien wij op basis van wat wij nu van hun standpunten kennen, bij hen niet terug.

4. Bent u bereid deel te nemen aan de nieuwe coalitie?

De PvdA is altijd bereid om bestuurlijke verantwoordelijkheid te dragen, mits het coalitieakkoord voldoende van onze sociaal maatschappelijke ambities weerspiegelt en herkenbaar is op onze speerpunten. Een stabiele coalitie met ambitie en oog voor de inwoners, kan dan zeker op onze steun rekenen. Meedoen om het meedoen is niet ons idee van bestuurlijke inzet.

5. Wat zijn uw voorkeuren voor de samenstelling van deze coalitie en waarom?

Het lijkt voor de hand liggend dat een coalitie onder de huidige omstandigheden in ieder geval uit GroenLinks en de VVD bestaat. Wij zijn van mening dat deze twee partijen, met de PvdA en D66 samen een meerderheid kunnen vormen die de gewenste stabiliteit en daadkracht heeft. Of er vervolgens nog andere partijen bij aan moeten sluiten om de basis te verbreden is een vraag die gaandeweg beantwoord moet worden.

Ofschoon de verleiding van een coalitie geheel 'linksom' natuurlijk groot is, maken wij ons daarbij zorgen op het punt stabiliteit. Een dergelijke coalitie van 6 of 7 partijen kan goed werken, maar vraagt heel veel inzet van vooral de kleinere fracties. Het risico niet als volwaardig coalitiepartner gezien te worden is dan altijd aanwezig, hetgeen tot wrijving kan leiden. Dat kan aanleiding zijn voor instabiliteit in de coalitie. Wij sluiten een dergelijke coalitie zeker niet uit, maar gelet op onze wens te komen tot een langjarig stabiele samenstelling, zetten wij daar wel onze vraagtekens bij.

Tot besluit willen wij u nogmaals bedanken voor uw inzet in dit proces en ons vertrouwen erin uitspreken dat u tot een oplossing zult komen die Noord-Holland de komende vier jaar een stabiel en robuust, open en voor de inwoners toegankelijk bestuur zal geven. Vanzelfsprekend hoopt de PvdA daar deel van uit te kunnen maken. Graag lichten wij een en ander in ons gesprek nader toe.

Hoogachtend,
Namens de fractie PvdA NH

Adnan Tekin,
Fractievoorzitter